

Posudek školitele na disertační práci JUDr. Huberta Maxy

Společné jmění manželů a jeho postižení v exekuci

Společné jmění manželů představuje významný soukromoprávní institut, který se těší v právní teorii i soudní praxi odpovídající pozornosti. Právní úprava společného jmění manželů sice doznala v občanském zákoníku (2012) některých doplnění oproti právní úpravě předchozí, avšak právní podstata tohoto institutu zůstala zachována. Modifikace, které zákon umožňuje s právními dopady i na třetí osoby sehrávají významnou roli v právní praxi, leč ani ty nejsou spasitelné, aby přehlušily mnohdy oprávněnou kritiku na společné jmění manželů jako takové. S odstupem času lze vyjádřit určité podivení, proč nebyly oslyšeny hlasy volající po větší inspiraci zákonnou úpravou německou či fakultativní švýcarskou či francouzskou (srov. i s. 175). Jde o model doporučovaný i v evropském právním prostoru pod názvem společenství přírůstků.

Disertační práce obsahuje v úvodu historický přehled právní úpravy společných majetkových poměrů mezi manžely. Těžiště předložené práce se však nachází v částech IV.-VI., ve kterých se autor věnuje exekučnímu postihu majetku, který se nachází ve společném jmění manželů a v majetku nedlužného manžela. Obsah práce přesvědčuje, že zájem teorie i právní praxe se přesunul od zkoumání právní podstaty společného jmění manželů a rozsahu jeho předmětu (včetně smluvních modifikací) k současnému aktuálnímu pohledu na exekuční postižení společného či odděleného majetku manželů. Právě k takovému výzkumu má zkušený autor dr. Maxa - výborně teoreticky i prakticky připravený- veškeré předpoklady.

Právní úprava společného jmění manželů vystupuje do popředí výrazně v případě, kdy dochází mezi manžely k poruše a v důsledku toho dochází k poptávce po přijatelném právním řešení. Nejde jen o případy rozvodové situace, nýbrž i o situace kdy v důsledku úmrtí jednoho manžela se zjišťuje rozsah společného jmění pro účely pozůstalostního řízení, do kterého nastupují právní nástupci zemřelého manžela.

Současná ekonomická situace vede mnoho manželů k žádostem o poskytnutí úvěru, či k převzetí závazků jedním či oběma manžely, které nejsou manželé schopni splácet a dostávají se tak do dluhové pasti. V konečné fázi nastupuje exekuční postih manželů, jehož základní aspekty autor kvalifikovaně zkoumá. Prokazuje hlubokou znalost nejen hmotně právní úpravy, nýbrž zejména procesních a exekutorských předpisů, v jejichž složité spleti se pohybuje lehce a elegantně. O aktuálnosti zkoumaných exekučních otázek nepřimo vypovídá i značná četnost

rozhodnutí soudů pravidelně publikovaných v časopise Komorní listy vydávaného Exekutorskou komorou.

Autor se kriticky vyjadřuje k platné právní úpravě společného jmění manželů z pohledu exekučního postihu (jako příklad lze uvést jeho výhrady ke znění a k praktickému využití § 732 občanského zákoníku -srov. s.116 a 171).

Složité exekuční výklad je vhodně doplněn i přesahy do zahraničních právních úprav (Německo, Quebec, vybrané země common law).

Plně souhlasím se závěry disertanta, který na základě hluboké analýzy uvádí, že „zákonodárce celý exekuční proces znatelně zkomplikoval“, jakož i to, že „hypotetické vypořádání společného jmění v průběhu exekuce považuje za krok nepovedený“.

K tomu lze jen uvést, že je s podivem, že zákonodárce zvolil pro praktickou záležitost s širokými dopady do společenské praxe těžkou a obtížně srozumitelnou právní úpravu (srov. postižení účtu nedlužného manžela u peněžního ústavu).

Závěrem konstatuji, že předložená disertační práce má jako celek vysokou odbornou úroveň, Zpracování zvoleného tématu je přemýšlivé, zvolená metodologie práce je plně vyhovující, seznam literatury je mimořádně bohatý stejně tak jako přehled použitých judikátů.

Předložená disertační práce zcela splňuje požadavky kladené na obsahovou i formální stránku disertačních prací, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 29.11.2022

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.

školitel